

Regeringen

Forberedt på fremtiden II

Frihed og fordybelse

- et kvalitetsprogram for folkeskolen

OKTOBER 2023

Folkeskolens formål

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligestilling og demokrati.

Kilde: Folkeskoleloven

Indhold

Forord.....	4
Initiativer i regeringens kvalitetsprogram for folkeskolen.....	6
En sammenhængende plan for uddannelsessystemet	8
Folkeskolens uløste udfordringer.....	11
Frihed under ansvar.....	15
Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever.....	21
Mere indflydelse til skolebestyrelserne.....	25
Et styrket lærerværelse.....	29
Stærkere fællesskab i klassen	33

Forord

Den danske folkeskole gør rigtig meget, rigtig godt. Størstedelen af eleverne er glade for at gå i skole. Langt de fleste består folkeskolens afgangseksamen og begynder på en ungdomsuddannelse. Og når fire ud af fem børn går i en folkeskole, vidner det om en stor opbakning til vores fælles folkeskole.

Folkeskolen skal give alle børn og unge de bedste forudsætninger for at klare sig godt i livet. Lære vores børn og unge nødvendige færdigheder som at læse, skrive og regne. Den skal forberede børn og unge til videre uddannelse og job og give dem lyst til at lære mere. Det er folkeskolens fornemste opgave.

Vi har allerede en rigtig god folkeskole, men den kan blive endnu bedre. Der er udfordringer, der skal løses. Der er potentialer, der ikke er realiseret.

Folkeskolen skal have fokus på kerneopgaven. Det kræver, at alle folkeskoler over hele landet sættes fri til at skabe en skole, som passer til de lokale behov og ønsker. Vi skal have tillid til lærerne i klasselokalet og give dem et større råderum.

For mange centrale krav og mål skaber ikke god undervisning. Det gør lokalt engagement og frihed under ansvar. Regeringen foreslår derfor en af de mest vidtgående og ambitiøse frisættelser af folkeskolen i mange år. Hvor man tidligere har sat folkeskolen fri fra enkelte krav eller inden for udvalgte temaer, foreslår regeringen nu en markant frisættelse for både læreren, eleven, skolelederen og den kommunale forvaltning. Samtidig skal skolebestyrelser rundt i landet have mere indflydelse til at sætte lokal retning for deres egen skoles udvikling – blandt andet i forhold til arbejdet med bevægelse og faglig fordybelse i undervisningen, kommunikationen mellem skole og hjem på Aula mv.

Folkeskolen giver det fælles fundament for dannelse, der er forudsætningen for sammenhængskraft på tværs af landsdele, kulturelle baggrunde og indkomst. Her bygges bro over de sprækker, der

ellers vil kunne udvikle sig til kløfter og et mere polariseret samfund.

Én del af vores fælles danske kulturarv er de humanistiske fag som sprogfag og historie, en anden del er naturvidenskabelig og matematisk, og en tredje del er håndværksmæssig og æstetisk. Alle disse kundskaber og færdigheder skal videregives til vores børn. Men indholdet i folkeskolen er blevet skævt. Derfor foreslår regeringen, at der skal være mere tid til praktisk og kreativ undervisning. Det kræver flere investeringer i folkeskolen. Det er regeringen klar til.

Samtidig ved vi, at nogle elevers motivation for at lære ikke altid er høj nok – særligt blandt de ældste elever. En mere varieret undervisning med en stærkere sammenhæng mellem teori og praksis kan motivere flere elever og give dem lyst til at lære mere. Det vil samtidig gøre folkeskolen bedre til at rumme alle elever og sikre, at alle elever uanset interesser og evner bliver mødt med faglige forløb, der pirrer deres nysgerrighed og giver lyst til fordybelse. Det gælder også de børn, der har brug for ekstra støtte, hvor regeringen foreslår en markant investering i intensive undervisningsforløb i små hold. Til sammen initiativer, der skal sikre, at flere elever forlader folkeskolen med de nødvendige kundskaber og færdigheder.

Folkeskolen kæmper med uro i klasserne og for at skabe stærke fællesskaber, der kan rumme alle. Samtidig stiger andelen af elever, der har behov for støtte og hjælp – både i og uden for klassens fællesskab. Det vanskeliggør arbejdet med at imødekomme alle elevers behov inden for rammerne af klassen,

Folkeskolen skal have fokus på kerneopgaven - børnenes faglige udvikling, dannelse og trivsel.

ligesom det bidrager til, at en stadig større andel af folkeskolens ressourcer bruges på specialundervisning af elever med særlige behov. Udviklingen kan begrænse muligheden for forebyggende og tidlige indsatser, som kan opbygge stærke almene klassefællesskaber. Der er brug for at få vendt udviklingen. Derfor ønsker regeringen, at folkeskolen skal blive bedre til at rumme elevernes forskellige behov, og at fundamentet for stærke klassefællesskaber skal styrkes.

Folkeskolen er en grundpille i vores samlede uddannelsessystem, og det er regeringens ambition, at vi skal se hele vores uddannelsessystem igennem.

Med *Forberedt på fremtiden I* kom regeringen med sit bud på, hvordan vi sikrer mere fleksible universitetsuddannelser med højere kvalitet, mere vejledning og flere undervisningstimer. Med *Forberedt på fremtiden II* lancerer regeringen nu et samlet kvalitetsprogram for folkeskolen, som vi ser frem til at drøfte med folkeskoleforligskredsen og parterne

i *Sammen om Skolen*. Et samlet program for, hvordan vi kan sikre mere frihed og fordybelse til den danske folkeskole.

Det er vigtigt, at vi går i gang med arbejdet med at styrke folkeskolen nu. Og at det sker i et tæt samarbejde med parterne i *Sammen om Skolen*. Derfor indgår der i kvalitetsprogrammet også en række initiativer, som regeringen vil arbejde videre med, men hvor der er behov for at udbore og drøfte dem nærmere, før der kan præsenteres konkrete løsninger.

Den danske folkeskole skal styrkes, og det gør vi under fem overskrifter:

- Frihed under ansvar
- Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever
- Mere indflydelse til skolebestyrelserne
- Et styrket lærerværelse
- Stærkere fællesskab i klassen

Forberedt på fremtiden II er regeringens samlede bud på en styrket folkeskole. Til gavn for vores børn og unge og deres fremtid. Til gavn for fællesskabet.

Initiativer i regeringens kvalitetsprogram for folkeskolen

Regeringen foreslår:

Frihed under ansvar

- Mulighed for kortere skoledage til alle skoler
- Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning
- Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner
- Serviceeftersyn af kvalitetstilsynet med folkeskolerne
- Afskaffelse af minimumstimetal i historie
- Samarbejdsprogram med KL om regel- og procesforenklinger
- Frihedskampagne om eksisterende frihed og fleksibilitet i folkeskoleloven
- Afskaffelse af den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever

- Juniormesterlære i udkolingen
- En markant investering i bedre faglokaler
- Flere praktiske fag og større valgfrihed i udkolingen
- Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen
- anbefalinger for skærmb brug i fritidstilbud og grundskole
- Uddannelse og job som nyt fag i 7.-9. klasse og erhvervspraktik til alle
- Forsøg med praktiske prøver og drøftelse af prøvetrykket

Mere indflydelse til skolebestyrelserne

- Bedre praksis for brug af Aula
- Afskaffelse af centralt krav om 45 minutters bevægelse
- Afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse
- Flere frihedsgrader til landdistriktsskoler
- Ret til at deltage i skoleudviklingssamtaler
- Repræsentation af det lokale erhvervsliv
- Kompetenceudvikling målrettet skolebestyrelsernes arbejde

Stærkere fællesskab i klassen

- Bedre og færre overgange i indskolingen og styrkelse af klassefællesskabet
- Sænket klasseloft i 0.-2. klasse
- Bedre mulighed for udsat skolestart
- Intensive undervisningsforløb i små hold for de mest udfordrede elever
- Drøftelser af Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR)
- Udarbejdelse af anbefalinger fra Vidensenhed for børn og unge med særlige behov
- Uddannelse af flere elever som undervisningsmiljørepræsentanter
- Etablering af en Trivselskommission

Et styrket lærerværelse

- Bedre muligheder for meritlæreruddannelse og skolebaseret læreruddannelse, herunder Teach First-lignende ordninger
- Bedre videreuddannelsesmuligheder for lærere
- Bedre mulighed for at inddrage civilsamfundet og frivillige foreninger i skolen
- Psykologfaglig overbygningsuddannelse for lærere og pædagoger
- Kompetenceudvikling i specialpædagogik og klasseledelse

En sammenhængende plan for uddannelsessystemet

Fra første skoledag til sidste arbejdsdag er det danske uddannelsessystem på mange måder en succeshistorie.

Folkeskolen skal sættes fri og have en bedre sammenhæng mellem teori og praksis

Folkeskolen skal sættes fri, så det åbenlyst vigtigste kommer i fokus – nemlig børn og unges faglige udvikling, dannelse og trivsel. Og skolen skal forberede eleverne på at tage en ungdomsuddannelse eller lære et håndværk. Regeringen mener, at der – særligt i folkeskolen – er opstået en ubalance mellem det boglige indhold over for det praktiske og kreative indhold. For mange elever mister motivationen og forlader folkeskolen uden tilstrækkelige faglige forudsætninger. Regeringen vil med et kvalitetsprogram for folkeskolen skabe bedre sammenhæng mellem teori og praksis i undervisningen og give frihed til at tilrettelægge undervisningen efter lokale behov og ønsker. Regeringen ønsker mere autoritet om læreren og mere valgfrihed for eleverne.

Der er lige adgang til stærke uddannelsesinstitutioner, der tager hånd om vores børn og unge. Helt fra første skoledag til man træder ud på arbejdsmarkedet med en uddannelse i rygsækken og videreuddanner sig senere i livet.

Regeringen vil skabe et uddannelsessystem, der fra folkeskolen til de videregående uddannelser giver alle børn og unge et bredt kendskab til deres egne evner, deres ønsker og til de muligheder, arbejdslivet byder på.

Men det kræver, at vi tager hånd om en af række af de udfordringer, der strækker sig fra folkeskolen til de videregående uddannelser.

Forberedt på fremtiden II er et kvalitetsprogram for folkeskolen. Kvalitetsprogrammet skal ses i sammenhæng med øvrige initiativer, som regeringen har præsenteret og vil præsentere på resten af undervisnings- og uddannelsesområdet.

Alle skal med

Det er vigtigt for regeringen, at ingen unge efterlades uden fremtidsperspektiv. Regeringen ønsker at give flere unge en hurtig og nem vej ind i arbejdsmarkedet, mens andre unge har brug for hjælp til at gennemføre en uddannelse. Regeringen vil derfor blandt andet indkalde til en trepartsaftale om de 43.000 unge, der hverken er i gang med en uddannelse eller er i arbejde, samt til politiske forhandlinger om udmøntningen af mere end 170 mio. kr. til den forberedende grunduddannelse (FGU).

Flere faglærte

Regeringen vil styrke erhvervsuddannelserne og ønsker, at flere vil søge denne vej. Det skal blandt andet ske ved at investere i, at erhvervsskolerne har det rette udstyr og de rette lærerkompetencer. Alt sammen med fokus på arbejdsmarkedets behov herunder særligt i forhold til den grønne omstilling og behovet for hænder i velfærden. Derfor er der afsat cirka 310 mio. kr. i 2024 stigende til mere end 900 mio. kr. varigt fra 2030 og frem til et kvalitetsløft af erhvervsuddannelserne på *Finanslovsforslaget for 2024* og i *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelserne i Danmark* fra juni 2023. Kvalitetsløftet af erhvervsuddannelserne kan blandt andet målrettes nedbringelse af frafald på erhvervsuddannelserne, initiativer til understøttelse af øget søgning, styrket kvalitet i uddannelserne, moderne udstyr på skolerne, understøttelse af grøn omstilling og bedre kobling mellem grundskoler og erhvervsskoler.

De næste reformskridt for de videregående uddannelser

Styrkede professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser

Regeringen vil reformere og styrke de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser. Det indebærer blandt andet, at der skal ses på opbygningen af – og indholdet i – uddannelserne, herunder potentiale for at tænke i nye uddannelsesmodeller, hvor man som studerende kan uddanne eller videreuddanne sig, mens man er i job, samt udbrede professionsrettede merituddannelser. Reformarbejdet skal blandt andet understøtte, at flere vælger at uddanne sig til eksempelvis lærere, pædagoger, sygeplejersker og socialrådgivere. Der er med *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelserne i Danmark* fra juni 2023 afsat 200 mio. kr. årligt fra 2025 stigende til 300 mio. kr. årligt fra 2030 til uddannelserne, herunder til en ny pædagoguddannelse.

Et uddannelsessystem der bryder barrierer og skaber sammenhæng

Uddannelsessystemet skal give flere mulighed for at uddanne sig på videregående niveau. Regeringen vil igangsætte en reformproces med fokus på sammenhængene – og vejene ind – i det videregående uddannelsessystem. Herunder et nyt optagelsessystem med flere veje til en videregående uddannelse, bedre sammenhæng i uddannelsessystemet samt mere og bedre vejledning til de uddannelsessøgende. Der skal desuden være bedre muligheder for studieskift, merit og erhvervsmerit i det videregående uddannelsessystem.

Fremtidens videregående uddannelseslandskab

Regeringens ambition er, at de videregående uddannelser fortsat skal udvikle sig i takt med arbejdsmarkedet, og at fremtidens uddannelseslandskab bliver mere overskueligt – både for de uddannelsessøgende og for de private og offentlige arbejdsgivere. Samtidig skal der fortsat være gode uddannelses tilbud og bæredygtige uddannelsesinstitutioner i alle dele af landet. Regeringen vil derfor – i forlængelse af reformer af universitetsuddannelser samt de professions- og erhvervsrettede uddannelser – tage initiativ til, at der udarbejdes en samlet, langsigtet plan for det videregående uddannelses- og institutionslandskab.

Folkeskolens uløste udfordringer

Vi har en god folkeskole. Men der er stadig uløste udfordringer.

I folkeskolen mødes børn og unge på tværs af samfundslag for at blive fagligt dygtige og dannede som mennesker og demokratiske medborgere.

Folkeskolen gør rigtig meget godt. Omkring 9 ud af 10 elever består folkeskolens afgangseksamen, og langt de fleste starter på en ungdomsuddannelse efter 9. eller 10. klasse. De fleste elever er glade for at gå i skole. Og dygtige og engagerede lærere, pædagoger og ledere går hver dag på arbejde og brænder for at gøre en forskel for den enkelte elev og klassefællesskabet.

Men folkeskolen står også over for en række udfordringer. De nationale mål, der blev indført med folkeskolereformen i 2013 om at styrke elevernes faglige udvikling og trivsel og mindske betydningen af negativ social arv, er ikke indfriet. Og gruppen af elever, der forlader folkeskolen uden tilstrækkelige faglige forudsætninger til at påbegynde en ungdomsuddannelse, er fortsat for stor.

For mange elever forlader skolen uden tilstrækkelige faglige kompetencer

Omkring 75 procent af eleverne er gode til at læse og regne i 8. klasse. Det er en stor andel, men vi er fortsat et godt stykke fra at nå det nationale mål på 80 procent.

Hver tiende elev opnåede ikke mindst 02 i både dansk og matematik i 9. klasse i 2022, og op imod 1 ud af 7 afsluttede 9. klasse uden at leve op til kravene for at blive optaget på en erhvervsuddannelse. Omkring hver tiende elev afslutter folkeskolen uden at aflægge alle obligatoriske prøver. Det gælder især elever i specialtilbud, hvor 8 ud af 10 ikke aflægger alle obligatoriske prøver.

Alvoren understreges af, at cirka 43.000 unge i alderen 15-24 år ikke har en uddannelse og hverken er i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse.

10%

af eleverne i folkeskolen
opnåede ikke mindst 02 i
dansk og matematik i 2022.

■ Helt uenig: 9% ■ Uenig: 18%

27 procent

af eleverne i 4.-9. klasse er i 2023 helt uenige eller uenige i, at undervisningen giver dem lyst til at lære mere.

Brug for at styrke elevernes motivation og viden om uddannelse og job

For mange elever oplever ikke skolen som motiverende. Mere end hver fjerde elev i 4.-9. klasse synes ikke, at undervisningen giver dem lyst til at lære mere, og næsten 3 ud af 10 synes sjældent (23 procent) eller aldrig (6 procent), at undervisningen er spændende. Udviklingen går den forkerte vej. I 2019 var 37 procent af eleverne helt enige (10 procent) eller enige i (27 procent), at undervisningen giver dem lyst til at lære mere. I 2023 var andelen faldet til 30 procent. Samtidig peger flere undersøgelser på, at en mere varieret og anvendelsesorienteret undervisning kan motivere eleverne og give dem lyst til at lære mere. Aktiviteter, der kobler praktisk og teoretisk fordybelse, er nødvendige for nogen og gode for alle.

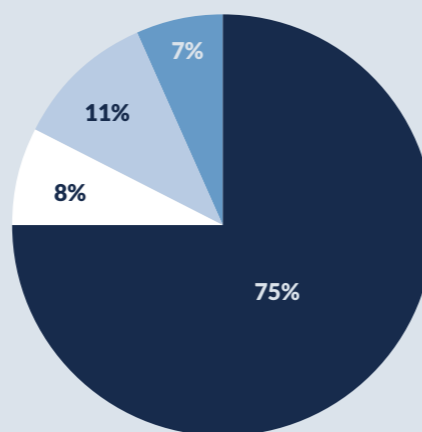
For mange elever mangler viden om uddannelsesvalget efter folkeskolen. Hver fjerde elev oplever slet ikke (6 procent) eller kun i mindre grad (20 procent) at få den hjælp, som de har brug for i forbindelse med at vælge uddannelse. Eleverne efterspørger mere viden om de forskellige uddannelses- og jobmuligheder. De ønsker hjælp til at finde ud af, hvad de er gode til og interesserer sig for. En ud af tre unge har slet ikke været i erhvervspraktik på en arbejdsplads i hverken 8. eller 9. klasse.

Brug for styrkede klassefællesskaber for alle

10 procent af eleverne i folkeskolen har dårlige resultater i læsning i 8. klasse, og 7 procent har dårlige resultater i matematik.

Elevernes sociale baggrund og herkomst har stadig stor betydning for deres faglige resultater, og den betydning er ikke mindsket i de seneste år. Andelen af gode læsere er 80 procent blandt elever, hvis forældre har en videregående uddannelse, mens

Hver fjerde elev får specialpædagogisk støtte eller vurderes at have behov for det.

- Specialklasse eller specialskole
- Støtte i almenundervisning
- Uindfriet støttebehov i almenundervisning
- Almenundervisning uden støtte

Anm.: Andel elever i specialklasser og specialskoler er opgjort for elever i 0.-10. klasse i skoleåret 2022/23 p.b.a. registerdata på www.uddannelsesstatistik.dk. For almenundervisning med støtte samt uindfriet støttebehov anvendes data fra spørgeskemaundersøgelser 2015 og 2021 blandt klasse-/kontaktlærere på 7. og 9. klassetrin i en stikprøve af skoler. Opgørelsen dækker alle kommunale skoletilbud, dvs. folkeskoler, specialskoler for børn, interne skoler i dagbehandlingstilbud og på anbringelsessteder samt kommunale ungdomsskoler.

Kilde: VIVE (2022): Støtte, støttebehov og elevresultater. Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand. Registerdata på www.uddannelsesstatistik.dk for skoleåret 2022/23.

den kun er 47 procent blandt elever, hvis forældre har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Det samme billede ses i matematik.

Andelen af elever i udskolingen, der modtager støtte i almenundervisningen, er steget fra 8 procent i 2015 til 11 procent i 2021. Blandt de samme elever er andelen, som lærerne vurderer har et uindfriet støttebehov, steget fra 6 til 8 procent. Begge grupper har højere fravær og oplever dårligere trivsel end elever uden støttebehov.

Andelen af elever, der modtager undervisning i en specialklasse eller på specialskole, er samtidig steget. Over de seneste syv år er andelen vokset fra 5 procent til 7 procent. Lægger man det sammen, er det hver fjerde elev, der har behov for støtte eller har et uindfriet støttebehov.

Behov for mere lokal frihed og fagligt råderum

Mange lærere, pædagoger, skoleledere og kommuner oplever, at folkeskolen er for stramt styret. Det gælder både det faglige og pædagogiske indhold i skolen og rammerne for undervisningen.

Kun hver femte skoleleder oplever en høj grad af fagligt råderum. Samtidig peger undersøgelser på, at der er en positiv sammenhæng mellem elevernes faglige resultater og stort fagligt råderum til skolelederen kombineret med en kommunal forvaltning, der fokuserer på mål og resultater frem for processer.

33%

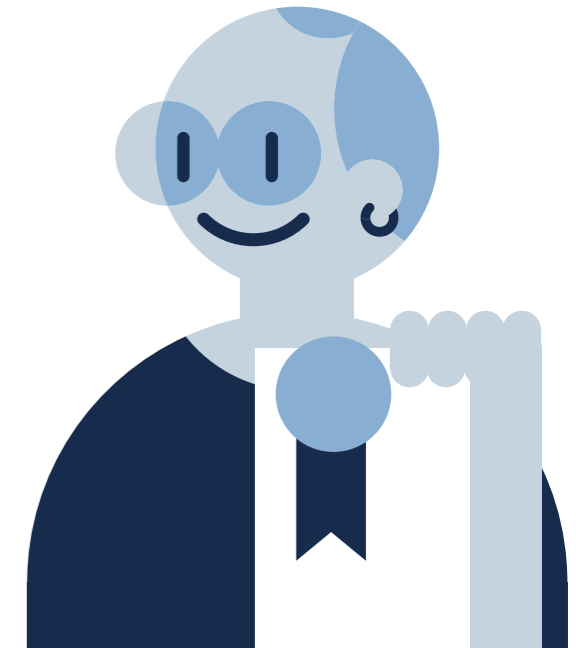
2013

20%

2017

Fald i andel skoleledere, der oplever høj grad af fagligt råderum.

Der er brug for endnu flere dygtige lærere.

Siden 2020 er der blevet givet frihed til at afkorte skoledagen og anvende ressourcerne til andre undervisningsaktiviteter på skolen. Det har styrket det lokale råderum til at organisere skoledagen. I 2022 gjorde 9 ud af 10 skoler brug af muligheden for at afkorte skoleugens længde ved at konvertere den understøttende undervisning til andre aktiviteter. Over 95 procent af skolerne anvender den konverterede tid til tovoksenordninger. Herudover anvendes tiden især til korte intensive læringsforløb for udvalgte elever.

Behov for endnu flere dygtige lærere og pædagoger

Dygtige og engagerede lærere og pædagoger er centrale for en velfungerende folkeskole. En rigtig god underviser kan have stor betydning for den enkelte elevs faglige udvikling og sandsynlighed for efterfølgende at få en ungdomsuddannelse. Derfor er det centralt at blive ved med at tiltrække dygtige undervisere til folkeskolen.

Selvom der i de senere år har været en positiv udvikling i andelen af lærere, som vurderer, at de har kompetencer til at imødekomme særlige behov hos bestemte elever, vurderer over halvdelen af lærerne, at de i mindre grad (51 procent) eller slet ikke (8 procent) har kompetencerne til at imødekomme særlige behov hos bestemte elever.

Mange nyuddannede lærere finder arbejde andre steder end i folkeskolen – kun 55 procent af lærere, der blev færdiguddannet i 2020, blev ansat i folkeskolen samme år. Samtidig er de dygtigste lærere mere tilbøjelige til at forlade folkeskolen.

Frihed under ansvar

Folkeskolen skal sættes fri, så det åbenlyst vigtigste kommer i fokus – kernestoffet i skolens fag, elevernes læring, dannelse og trivsel.

Over årene er der indført flere centrale krav til undervisningen fra Christiansborg. Det er sket med de bedste intentioner, hvor hver enkelt regel har kunnet begrundes i egen ret. Men den samlede regulering har efterladt skolen et sted, hvor det lokale råderum er blevet for indskrænket.

Stående på de foreløbige erfaringer fra forsøget med velfærdsaftalerne i Esbjerg og Holbæk, de udvidede frihedsgrader i folkeskolen, som skolerne fik under COVID-19, samt forslag fra parterne i Sammen om Skolen, ønsker regeringen at give permanente frihedsgrader til alle landets skoler.

Regeringen ønsker, at beslutninger om undervisningen og folkeskolens praksis træffes tættere på skolens elever og deres forældre. I tæt samarbejde med skolebestyrelserne. Den enkelte skoleleder skal have et større ledelsesrum, og vi skal vise en højere grad af tillid og respekt for lærernes og pædagogerens autoritet, faglighed og professionelle dømmekraft. For ingen skoler i Danmark er ens. Hver enkelt skole har forskellige elever og medarbejdere og forskellige muligheder i lokalsamfundet.

Regeringen vil løsne markant på bindingerne i folkeskoleloven. Samtidig kan kommunerne også understøtte frisættelsen ved at fjerne kommunale bindinger og lægge mere ansvar og flere beslutninger ud til skolerne. Erfaringerne fra forsøget med velfærdsaftalerne i Esbjerg og Holbæk indikerer også, at det kan lade sig gøre at flytte beslutningskompetencen fra de kommunale forvaltninger og ud til skolerne og medarbejderne.

Kortere skoledage og to voksne i undervisningen

Gennemgående lærere i indskoling

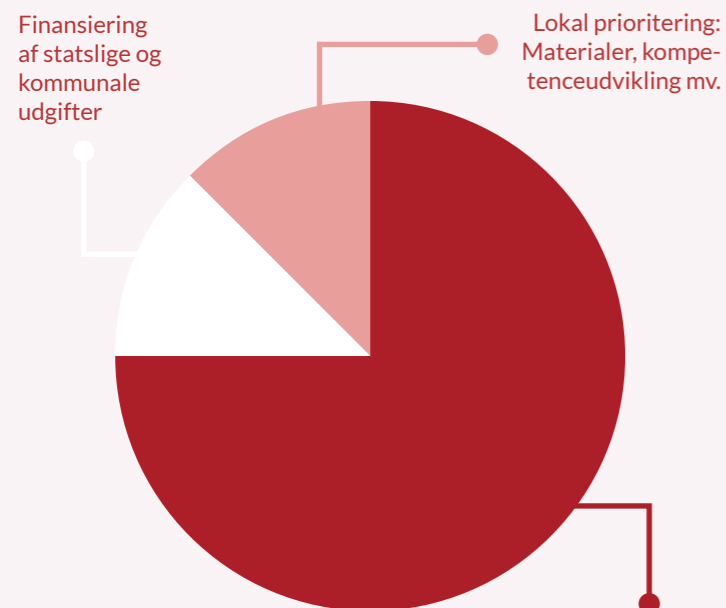
Langt færre mål for undervisningen

Beslutninger om undervisningen træffes på skolen

Afkortning af skoleugen og mulighed for lokal prioritering i skole og SFO mv.

Regeringen foreslår, at skoledagen skal være kortere for alle elever. Konkret foreslår regeringen at afkorte den samlede undervisningstid fra børnehaveklassen til 9. klasse med i alt cirka 190 klokke timer, som tages fra tiden til understøttende undervisning.

Prioritering af understøttende undervisning

Lokal prioritering: Mulighed for fastholdelse af understøttende undervisning eller afkortning af skoleugen mhp. lokal prioritering af tiltag i skolen eller fritidstilbud

Ca. 220 mio. kr. årligt efter fuld indfasning geninvesteres i folkeskolen gennem finansiering af statslige og kommunale udgifter til initiativer i kvalitetsprogrammet.

Ca. 255 mio. kr. årligt efter fuld indfasning fastholdes som understøttende undervisning, som lokalt kan omprioriteres til kompetenceudvikling og materialer gennem afkortning af skoleugen.

Ca. 1.420 mio. kr. årligt efter fuld indfasning fastholdes som understøttende undervisning, som lokalt kan omprioriteres til indsatser i skolen eller fritidstilbud gennem afkortning af skoleugen.

Regeringen foreslår derudover, at den mulighed, som skolerne fik under COVID-19 til at afkorte skoleugen ved at "konvertere" den understøttende undervisning til andre indsatser, gøres permanent.

Samtidig gives der øget frihed til lokalt at beslutte, hvad de frigjorte ressourcer skal anvendes til. Det kan fx være en kortere skoledag for at få flere voksne i undervisningen eller i SFO'en. Det giver mulighed for at gøre brug af tovoksenordninger og holddannelse, at prioritere pædagogiske aktiviteter i SFO'en eller en forebyggende hjælp til klasser, hvor der er elever med særlige behov. Ligesom den understøttende undervisning kan fastholdes på skoleskemaet, hvis der er gode erfaringer med dette lokalt. Der gives også mulighed for lokalt at omprioritere ressourcer fra den understøttende undervisning til indkøb af materialer og kompetenceudvikling, som understøtter omstillingen til en mere motiverende undervisning. Der skal være plads til forskellighed og lokale løsninger.

Regeringen vil desuden søge folkeskoleforligskredsens opbakning til, at de midlertidige udvidede frihedsgrader forlænges, så skolerne kan gøre brug af disse i skoleåret 2024/25, indtil de nye permanente løsninger kan træde i kraft.

Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning

Der blev med folkeskolereformen i 2014 indført krav om, at kommunalbestyrelsen i 2025 skal sikre, at 95 procent af undervisningen varetages af lærere med undervisningskompetence eller tilsvarende kompetencer i det fag, de underviser i. Regeringen foreslår, at måltallet afskaffes. Alle lærere skal fortsat som hovedregel have en læreruddannelse. Men det skal ikke længere være et centralt fastsat måltal, som dikterer, hvilke lærere der skal undervise hvilke klasser. Det skal være op til skolelederen at finde den fagligt og pædagogisk bedste løsning for den enkelte klasse og skole. Dermed gives der fx større fleksibilitet til, at eleverne i de mindste klasser kan have de samme lærere i løbet af skoledagen. Det kan give en tryggere skolestart og styrke klassefællesskabet, og det kan styrke arbejdet med elever med særlige behov, når lærerne kender hver enkelt elev og dennes behov og forudsætninger.

Initiativer i kvalitetsprogrammet, der giver frihed og fleksibilitet i folkeskolen

Frihed og fleksibilitet i skolen

- Mulighed for kortere skoledage til alle skoler
- Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning
- 90 procent reduktion i mål i folkeskolens læreplaner
- Afskaffelse af minimumstimetal i faget historie
- Afskaffelse af den obligatoriske projektopgave i 9. klasse
- Serviceeftersyn af det nationale kvalitetstilsyn med folkeskolen
- Samarbejdsprogram med KL om forenkling af kommunale og statslige regler mv.
- Frihedskampagne om eksisterende frihed og fleksibilitet i folkeskoleloven

Mere valgfrihed til de ældste elever

- Juniormesterlære i udskolingen
- Større valgfrihed til eleverne ved udvidelse af valgfagsundervisning
- Forsøg med praktiske prøver og drøftelse af prøvetryk

Indflydelse til skolebestyrelserne

- Afskaffelse af centralt krav om 45 minutters bevægelse
- Afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglig fordybelse
- Større frihed til at opretholde små skoler i landdistrikter

Mere end 9 ud af 10 mål skal fjernes i nye læreplaner

Godt 4.300 bindende og vejledende mål styrer i dag, hvad eleverne skal lære i folkeskolens fag og obligatoriske emner. Den stramme styring af undervisningens indhold kan spænde ben for lærernes mulighed for at skabe en varieret undervisning. Samtidig er der ikke nok sammenhæng mellem det teoretiske og praktiske indhold i skolen. Hertil er det indhold, som eleverne skal igennem, alt for detaljeret og abstrakt beskrevet. Der er behov for at skabe bedre rammer for, at undervisningen tilrettelægges efter elevernes niveau og for at skabe mere motiverende undervisning med mulighed for fordybelse. Både de dygtigste elever og de fagligt udfordrede elever skal møde spændende undervisning, der giver lyst til mere læring.

Vi skal have mere tillid til lærerens professionelle dømmekraft. Vi skal sætte underviserne fri til at levere en engagerende undervisning med udgangspunkt i eleverne i klassen, skolen og lokalområdet. Derfor ønsker regeringen i tæt samarbejde med folkeskolens parter i Sammen om Skolen og praktikerne at igangsætte en gennemgribende fornyelse og markant slankning af folkeskolens læreplaner med fokus på det centrale kernestof i alle folkeskolens fag. De nye læreplaner skal bidrage til en folkeskole med bedre sammenhæng mellem fagenes teoretiske, praktiske og kreative sider, inspirere til mere

90%

færre mål og en gennemgribende fornyelse af folkeskolens læreplaner

bevægelse i fagene og en alsidig og motiverende undervisning, der i højere grad imødekommer elevernes forskellige faglige niveauer. Forslaget skal ses i forlængelse af Reformkommissionens anbefaling om at udvikle nye læreplaner med et mere praktisk og anvendelsesorienteret fokus for alle fag og alle klassetrin i folkeskolen.

Det er regeringens ambition, at antallet af de nuværende mål i læreplanerne skal reduceres med mindst 90 procent. De nye læreplaner skal udvikles i tæt samarbejde med folkeskolens parter og praktikerne, og arbejdet igangsættes i 2024. Udviklingen af de nye læreplaner vil stå på en omfattende inddragelse af parterne i Sammen om Skolen og praktikerne, der blandt andet indebærer forsøg undervejs.

Afkortning af skoleugen giver bedre mulighed for, at undervisere kan planlægge og gennemføre tværfaglige forløb.

Yderligere initiativer for at sikre mere frihed under ansvar

Serviceeftersyn af kvalitetstilsynet med folkeskolerne

Folkeskolen skal udvikles i samarbejde med parterne i Sammen om Skolen. Regeringen har lyttet til parterne, der har foreslået, at kvalitetstilsynet nytænkes. Regeringen vil derfor igangsætte et grundigt serviceeftersyn af kvalitetstilsynet. Regeringen ønsker både at gøre tilsynet mindre bureaukratisk for kommuner og skoler samt at opdatere og videreudvikle tilsynet, så det i endnu højere grad identificerer skoler med de største og mest vedvarende kvalitetsudfordringer. Det skal sikre, at der fortsat sættes ind over for skoler med kvalitetsproblemer.

Større fleksibilitet i forhold til timetal

Regeringen foreslår at afskaffe minimumstimetallet i faget historie. Timetallet i historie bliver dermed vejledende ligesom i alle andre fag i folkeskolen (med undtagelse af kernefagene dansk og matematik). Det vil give større lokal fleksibilitet til at tilrettelægge skoledagen ud fra elevernes konkrete behov. Minimumstimetallene i dansk og matematik fastholdes, da fagene er afgørende for at kunne tilegne sig faglighed i andre fag.

Samarbejdsprogram med KL om regel- og procesforenklinger på folkeskoleområdet

Med økonomaftalen mellem regeringen og KL for 2024 er det besluttet at igangsætte et flerårigt samarbejdsprogram mellem regeringen og kommunerne, hvor der blandt andet skal ses på statslig og kommunal regelforenkling på folkeskoleområdet. Der vil derfor blive lavet et grundigt eftersyn af, om der er yderligere regler og procedurekrav i både staten og kommunerne, som kan forenkles. Med arbejdet vil der blandt andet blive lavet en sanering af indberetningskravene på folkeskoleområdet, hvor der vil blive set på indberetningen af timetal.

Frihedskampagne om eksisterende frihed og fleksibilitet i folkeskoleloven

Hvis frisættelsen skal nå helt ud i klasseværelserne, så kræver det, at alle aktører – fra kommunalbestyrelsen til forældrene – kender til de frihedsgrader, som allerede gælder, og de nye frihedsgrader, som foreslås indført. Det er fx allerede muligt for kommunerne helt eller delvist at delegerer størstedelen af sine beføjelser til skolelederen og/eller skolebestyrelserne, så beslutningerne træffes så tæt på eleverne som muligt. Ligesom det er muligt at arbejde med fleksible skoleskemaer, at skrue op og ned for timetallene i alle fag med vejledende timetal, at lave tværfaglige forløb på tværs af fag, at lave særlige udskolingslinjer, at lade elever i udskolingen møde senere, at gøre brug af holddannelse på tværs af klasser og klassetrin, at give eleverne mere medbestemmelse og meget andet. Regeringen vil derfor tage initiativ til en fælles frihedskampagne med folkeskolens parter, som skal bidrage til, at beslutninger om undervisningen og folkeskolens praksis tages så tæt på medarbejderne, eleverne og deres forældre som muligt.

Afskaffelse af den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Regeringen foreslår, at kravet om, at alle elever i 9. klasse skal udarbejde en projektopgave, afskaffes. Eleverne vil ligesom i dag fortsat have mulighed for at udføre en fri selvvalgt opgave, som efter elevens valg kan blive bedømt med en udtalelse og/eller en karakter.

Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever

En mere praktisk udkoling med øget valgfrihed til eleverne skal bidrage til øget engagement, trivsel og fagligt udbytte hos de ældste elever.

Ambitionen er, at eleverne efter den sidste afgangsprøve i juni træder ud i verden med en rygsæk fyldt af viden og motivation til at lære mere.

De ældste elever skal have mere indflydelse på deres eget skoleforløb gennem mere frihed til at vælge valgfag. Der skal være mindre tid foran computeren og mere plads til eksperimenter, fysiske bøger og undervisning uden for skolens mure. Og så skal folkeskolen åbne sig mod det uddannelses- og arbejdsliv, der venter efter skolen. De ældste elever skal have større kendskab til, hvordan det er at

være en del af en arbejdsplads, og de skal have mere viden om, hvilke veje de kan gå efter folkeskolen.

Juniormesterlære i udkolingen

For at understøtte at færre elever hægtes af i folkeskolen og samtidig give mere valgfrihed til eleverne, foreslår regeringen en ny mulighed for at deltage i juniormesterlære i udkolingen. Det indebærer, at alle elever i 8.-9. klasse vil få mulighed for et praktisk orienteret forløb tilrettelagt med én til to dage på en virksomhed i stedet for at følge folkeskolens almindelige undervisning i disse dage. Alternativt skal elever, der ønsker et andet skoleforløb, tilbydes én til to dage ugentligt på en erhvervsskole, FGU eller den kommunale ungdomsskole. Det kan være relevant for elever, der er kørt trætte i folkeskolen og har brug for en ny start, eller for elever, der allerede tidligt ved, at de vil gå en mere erhvervsfaglig vej efter folkeskolen. Der etableres en særskilt afgangsprøve til juniormesterlære. Det er hensigten, at denne afgangsprøve skal give adgang til erhvervsuddannelser. Den vil dog ikke være adgangsgivende til de gymnasiale uddannelser. Den konkrete løsning skal afklares i det videre arbejde. Initiativet er i tråd med Reformkommissionens anbefaling om indførelsen af en 3+2-ordning, hvor eleverne er i skole tre dage om ugen og i praktik to dage om ugen.

Juniormesterlære. Elever i 8.-9. klasse kan vælge et forløb tilrettelagt med én til to dage ugentligt på en virksomhed.

Regeringen vil prioritere 2,6 mia. kr. til bedre faglokaler på skolerne.

En markant investering i bedre faglokaler

Regeringen vil prioritere 2,6 mia. kr. til investeringer i bedre faglokaler på skolerne. Formålet er, at eleverne får den bedst mulige undervisning. En stærkere sammenhæng mellem praktisk og teoretisk undervisning kræver nemlig ikke kun justering af undervisningen, men også at skolen har de nødvendige faciliteter til at understøtte sammenhængen. Med investeringen kan kommunerne i årene 2025, 2026 og 2027 opdatere og bygge nye faglokaler. De kan prioritere arbejdsstationer, hvor man har mulighed for at dissekere en fisk, at skolekøkkenet moderniseres, eller at faglokalerne fornyes, så eleverne kan fordybe sig i kreativitet, teknologiforståelse, design og produktion.

De lokale valgfag i 7.-8. kl. kan spænde vidt. Det kan være alt fra drama, juniortræneruddannelse i samarbejde med de lokale idrætsforeninger, kinesisk eller særlige talenthold i fx naturfag i samarbejde med det lokale gymnasium. Sammen med de nye læreplaner, der skal understøtte en mere varieret og praktisk undervisning, skal valgfagene bidrage til en fornyet udskoling, der løfter motivationen blandt de ældste elever. Initiativet følger Reformkommissionens anbefaling om at ændre timefordelingen på tværs af klassetrin, så der tilbydes flere timer i praktiske fag i udskoling.

180

timers ekstra valgfag til de ældste elever

Bedre forståelse for digital teknologi og reflekteret brug af skærme

I en digital tidsalder er det afgørende, at vi klæder vores børn og unge på til at udvikle og anvende digitale teknologier og til at forstå deres betydning for vores hverdag og samfund. Regeringen ønsker derfor, at teknologiforståelse indgår som et element i udvalgte, eksisterende fag i 1. til 9. klasse, så elever understøttes i at forstå og kritisk vurdere den teknologi, de møder i hverdagen. Det er således regeringens ambition, at teknologiforståelse i forlængelse af folkeskolens formål skal bidrage til elevernes demokratiske dannelse ved at styrke deres kritiske refleksion og tænkning samt brede, digitale dannelse. Teknologiforståelse skal også være et nyt, mere skabende fag, der kan udbydes som et valgfag i 7.-9. klasse. Ambitionen er, at vores børn og unge får de nødvendige, faglige kompetencer og færdigheder, som fx kodning, så de konstruktivt og kritisk kan anvende og deltage i udvikling af digitale teknologier og forstå deres betydning.

Computere, tablets og digitale læremidler er snarere reglen end undtagelsen i undervisningen i folkeskolen i dag. Brugen af digitale læremidler i undervisningen er positiv, når det er fagligt, pædagogisk og didaktisk velbegrunder. Det hører til i et digitalt samfund. Men det har aldrig været hensigten, at vores børn og unge skal sidde det meste af skoledagen ved en skærm. Læreren skal tilrettelægge den

gode undervisning med udgangspunkt i eleverne og i forlængelse heraf vælge læremidler – hvad enten de er analoge eller digitale – som understøtter elevernes læring bedst. Regeringen har derfor igangsat udviklingen af en række anbefalinger, der skal understøtte en bedre balance mellem analog og digitalt baseret undervisning i skolen. Desuden vil regeringen opprioritere dialog og samarbejde med de aktører, der udvikler læremidler.

Større kendskab til uddannelses- og jobmuligheder

Undervisningen i folkeskolen skal i langt højere grad åbne sig mod omverdenen og være bedre til at give eleverne et indblik i de veje, de kan gå efter 9. klasse. Derfor ønsker regeringen at oprette faget uddannelse og job på 7.-9. klassetrin. Uddannelse og job er i dag et obligatorisk emne. Målet med det nye fag uddannelse og job er, at eleverne blive klogere på egne styrker og ønsker samt på de muligheder, uddannelsessystemet og arbejdslivet byder på. Regeringen ønsker samtidig at gøre det obligatorisk for alle elever at deltage i erhvervspraktik i enten 7., 8. eller 9. klasse. Initiativet

følger Reformkommissionens anbefaling om at indføre obligatorisk erhvervspraktik for alle elever i enten 8. eller 9. klasse.

Forsøg med praktiske prøver og drøftelse af prøvetrykket

Forberedelse til folkeskolens prøver fylder i dag meget hos både lærere og elever på de ældste klassetrin. Danmark er det land i Norden, der har flest prøver ved skolens afslutning. Den prøveforberedende undervisning kan stå i vejen for en mere varieret undervisning.

Regeringen ønsker derfor at udvide det eksisterende forsøg med mere praktiske prøveformer for at øge fokus på praktiske kompetencer og færdigheder ved folkeskolens prøver. Det skal gøre os klogere på betydningen af prøver i undervisningen og understøtte en mere varieret undervisning. Regeringen ønsker også at invitere parterne i Sammen om Skolen til at drøfte, om og hvordan prøvetrykket kan lattes. En del af drøftelserne kan omhandle prøvernes betydning for undervisningens indhold.

	7. klasse	8. klasse	9. klasse
2023	MUSIK		DRAMA
MERE VALGFRIHED	BILLEDKUNST	MADKUNDSKAB	FRILUFTSLIV SCIENCE

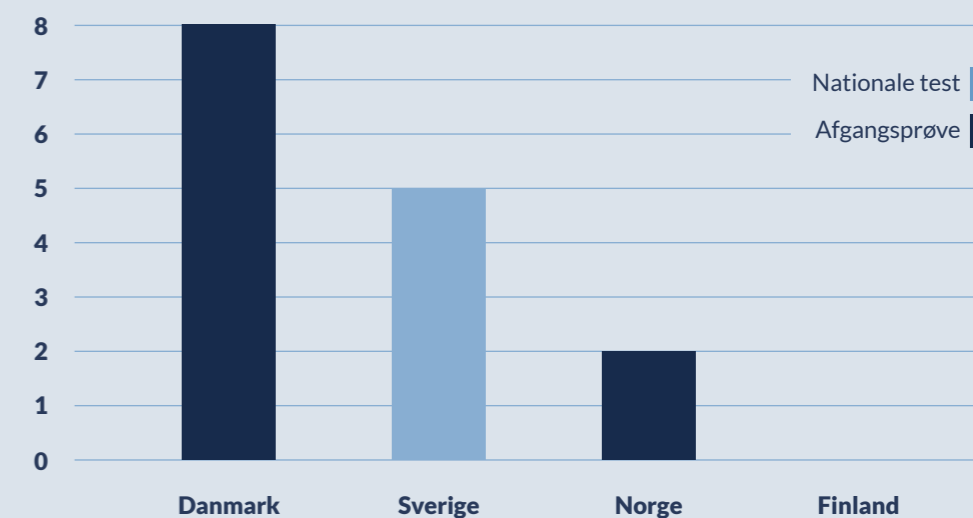
Mere valgfrihed. Regeringen foreslår dobbelt så mange valgfagstimer i udskoling. Ovenstående er eksempler på mulige praktisk-musiske valgfag og lokale valgfag

Mere valgfrihed til eleven

Valgfrihed giver medejerskab. Det gælder også for eleverne i folkeskolen. Derfor foreslår regeringen, at elever i 7.-9. klasse skal have dobbelt så meget valgfagsundervisning. Konkret ønsker regeringen at indføre ét nyt valgfag og at afsætte dobbelt så mange timer til de nuværende lokale valgfag.

Det nye valgfag i 8.-9. klasse kan enten være musik, billedkunst, madkundskab, håndværk og design eller – som noget nyt – teknologiforståelse.

Antal prøver i forbindelse med afslutning af grundskole fordelt på prøvetype og nordiske lande, skoleår 2022/2023

Anm.: Finland har ingen nationale test eller prøver, men skolerne kan stille lokale prøver. For at kunne fortsætte sit uddannelsesforløb skal eleven opnå en bestået karakter i alle kernefag i det år, de afsluttes (dvs. i de sidste tre klassetrin). Karakteren fastsættes af klasse- eller faglærer.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet, Eurydice: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems> samt Hovdhaugen, E., Flobakk-Sitter, F., Wollscheid, S., Fossum, L. W., & Korseberg, L. (2022). Kartlegging av nordisk forskning på eksamen. Rapport nr. 18. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU).

Mere indflydelse til skolebestyrelserne

Skolebestyrelsen skal være med til at sætte retning for skolen og sikre lokal opbakning og engagement.

Større frihed til små skoler i landdistrikter

Principper for Aula

Mere indflydelse til skolebestyrelsen på skolens udvikling

Alle folkeskoler har en skolebestyrelse, hvor forældre, elever og personale samarbejder om skolens udvikling. Skolebestyrelsen er et afgørende bindeled mellem forældrene og skolen. Skolebestyrelsen sætter retning for skolen og understøtter skolens forankring i lokalsamfundet.

Forældrene udgør flertallet i skolebestyrelsen og har mulighed for at træffe beslutninger om skolen inden for de nationale og kommunale rammer for folkeskolen. Hermed kan forældrene sikre, at skolen drives i overensstemmelse med lokale ønsker og behov. På den måde kan skolebestyrelsen også bidrage til lokal opbakning, engagement og ejerskab til skolen.

Regeringen ønsker at give forældrene mere indflydelse på den lokale folkeskole. Som led i frisættelsen af folkeskolen ønsker regeringen derfor at styrke skolebestyrelserne, så forældre og andre lokale kræfter får endnu bedre mulighed for at bidrage til skolens udvikling. Regeringen ønsker at frisætte skolerne fra centrale krav om bevægelse, lektiehjælp og faglig fordybelse samt at give større frihed til at bevare små landdistriktsskoler. Frisættelsen giver skolebestyrelserne mulighed for at træde et skridt frem og sætte deres præg på den lokale skole.

Bedre praksis for brug af Aula

Det er et fremskridt, at forældre engagerer sig i deres børns skolegang. Men for omfattende og ufokuseret kommunikation på Aula kan være forstyrrende og tage tid fra lærernes og pædagogernes kerneopgave. Regeringen foreslår, at det tydeliggøres, at skolebestyrelserne kan fastsætte principper om lokal praksis for digital kommunikation, fx via Aula, så kommunikationen i højere grad understøtter et godt skole-hjem-samarbejde. Regeringen vil samtidig drøfte med KL, hvordan kommunerne kan være med til at understøtte en bedre lokal praksis for brugen af Aula i forbindelse med samarbejdsprogrammet om regel- og procesforenklinger.

Afskaffelse af centralt krav om 45 minutters bevægelse

Regeringen ønsker at fjerne lovkravet fra 2014 om, at eleverne i gennemsnit skal bevæge sig 45 minutter om dagen i undervisningstiden. Motion og bevægelse er fortsat vigtigt for elevernes læring og trivsel og skal fortsat være en del af undervisningen. Men regeringen ønsker at gøre op med detaljstyringen og skabe mere fleksible rammer for, at motion og bevægelse kan integreres i undervisningen, hvor det giver mening.

Derfor foreslår regeringen at fjerne det centrale lovkrav og i stedet lægge op til, at motion og bevægelse indgår som en del af den varierede undervisning, som de nye forenkledede læreplaner skal inspirere til. Samtidig lægger regeringen op til, at skolebestyrelsen kan fastsætte principper for, hvordan motion og bevægelse kan integreres i undervisningen på den enkelte skole.

Afskaffelse af centralt krav om lektiehjælp og faglige fordybelse

Der skal være bedre mulighed for lokalt at beslutte, hvordan skoledagen tilrettelægges. Regeringen foreslår derfor, at lovkravet fra 2014 om lektiehjælp og faglig fordybelse fjernes, og at det i stedet lokalt besluttes, hvordan eleverne skal have hjælp til

lektierne og til at fordybe sig i udvalgte elementer i fagene. Fx det som eleverne finder særligt svært eller særligt spændende. Ved at give skolebestyrelsen mulighed for at fastsætte principper for lektiehjælp og faglig fordybelse styrkes bestyrelsens rum for at sætte retning for skolen og skabe en skole i overensstemmelse med lokale ønsker og behov.

Større frihed til at opretholde små skoler i landdistrikter

Skolen er et centralt samlingssted for liv og fællesskab – særligt i de mindre lokalsamfund. Derfor ønsker regeringen at understøtte muligheden for at opretholde små folkeskoler i landdistrikterne.

Regeringen ønsker at forbedre vilkårene for små skoler i landdistrikter gennem nye, lempeligere regler. Konkret foreslår regeringen, at det skal være muligt på små skoler i landdistrikter at overstige det almindelige loft over antal elever pr. klasse (klasseloft) og at fravige bindinger i forbindelse med konvertering af den understøttende undervisning med henblik på at nedbringe højere udgifter pr. elev på små skoler. Formålet med initiativet er at give større fleksibilitet til at kunne opretholde små skoler i landdistrikter.

Skoleudviklingssamtale. Regeringen foreslår, at skolebestyrelser skal have ret til at deltage i skoleudviklingssamtaler.

Små skoler i landdistrikter. Lempeligere regler for klassestørrelse og mulighed for afkortning af skoledagen ved helt at afskaffe den understøttende undervisning

Det er dog samtidig vigtigt, at der ikke gås på kompromis med den faglige kvalitet. Kommunalbestyrelsen vil kunne benytte sig af de nye lempeligere regler, hvis skolebestyrelsen og dermed forældrene bakker op om det. Beslutningen træffes dermed så tæt på de involverede børn og forældre som muligt.

Disse nye tiltag supplerer de eksisterende muligheder for små skoler i landdistrikter. Det gælder fx muligheden for at etablere fælles ledelse med andre skoler eller dagtilbud, eller at organisere klasser med flere klassetrin, hvis der ikke er tilstrækkeligt med elever til at oprette klasser på hvert klassetrin.

Ret til at deltage i skoleudviklingssamtalerne

Med *Aftale om det fremtidige evaluering- og bedømmelsessystem i folkeskolen* fra 2021 blev det besluttet at indføre en årlig skoleudviklingssamtale mellem skolen og kommunen. Skoleudviklingssamtalen skal styrke dialogen, den fælles forståelse og samarbejdet om udvikling af skolen. Samtalen har erstattet de mere bureaukratiske kvalitetsrapporter.

De foreløbige erfaringer med skoleudviklingssamtaler er positive. På nuværende tidspunkt er det dog alene et krav, at skolelederen deltager i skoleudviklingssamtalen med kommunen. Det ønsker regeringen at ændre. Derfor foreslår regeringen, at kommunalbestyrelsen fremover skal invitere skolebestyrelserne med i de årlige skoleudviklingssamtaler. Det skal sikre, at skolebestyrelsen - og dermed forældrene - får en stemme ved bordet og får mulighed for at bidrage med deres perspektiver på skolens udvikling.

Yderligere initiativer for at styrke skolebestyrelserne

I forbindelse med styrkelsen af skolebestyrelserne foreslår regeringen desuden, at Skole og Forældre, som allerede understøtter skolebestyrelsernes arbejde, får tilskud til at gennemføre aktiviteter. Det skal medvirke til, at skolebestyrelserne er klædt godt på til blandt andet at fastsætte principper for skolens virksomhed.

Pladser i skolebestyrelsen til det lokale erhvervsliv mv.

Regeringen ønsker, at skolebestyrelsen afspejler lokalsamfundet og repræsenterer en bred sammensætning af kompetencer og erfaringer. Derfor foreslår regeringen, at der indføres krav om, at kommunalbestyrelsen skal reservere 1-2 pladser i skolebestyrelsen til repræsentanter fra det lokale erhvervsliv, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner eller lokale foreninger. Forslaget betyder konkret, at skolebestyrelser får mulighed for på eget initiativ at tiltrække repræsentanter til bestyrelsen fra det lokale erhvervsliv mv. Det vil give større mulighed for, at lokalsamfundet bliver repræsenteret i skolen. Det er samtidig en opgave, som kræver, at civilsamfundet og de lokale virksomheder griber muligheden for at sætte lokalt præg på skolen. Det håber vi, at lokalsamfundet tager godt imod.

Et styrket lærerværelse

Dygtige lærere og pædagoger er afgørende for en folkeskole med høj kvalitet.

Hver dag møder tusindvis af lærere og pædagoger på arbejde, hvor de brænder for at gøre en forskel for eleverne og skabe en god folkeskole. Regeringen ønsker at give dem bedre forudsætninger for at løse den opgave ved at have mere tillid til deres faglighed og deres rolle som en autoritet.

Regeringen vil derfor styrke lærerværelset på de enkelte folkeskoler. Der er allerede taget vigtige skridt i den retning. Den nye læreruddannelse – med styrket fokus på praktisk og kreativ undervisning, specialpædagogik og klasseledelse – har netop åbnet dørene i august 2023, og der er med *finansloven for 2020* afsat cirka 850 mio. kr. om året fra 2023 og frem til at styrke folkeskolen ved at ansætte flere lærere.

Men vi skal gøre endnu mere for at styrke lærerværelserne. Fordi høj faglighed hos underviserne er en central forudsætning for en stærk og rummelig folkeskole. Fordi det stigende støttebehov hos eleverne kræver flere og nye kompetencer hos både pædagoger og lærere. Og fordi regeringens ønske om at sætte folkeskolen mere fri betyder, at underviserne får mere plads til at bringe deres faglighed og professionelle dømmekraft i spil. Samtidig spiller underviserens kompetencer også en vigtig rolle i forhold til at møde elever på forskellige niveauer, der hvor de er. Læreruddannelsen skal fortsat være hovedvejen ind i folkeskolen, men regeringen ønsker at åbne skolens døre for undervisere med andre baggrunde og kompetencer.

Vi skal gøre endnu mere for at styrke lærerværelserne. Fordi høj faglighed hos underviserne er en central forudsætning for en stærk og rummelig folkeskole.

Flere meritlærere, skolebaseret læreruddannelse og nye fagligheder

Regeringen ser gerne, at faglærte og personer med en videregående uddannelse – fra håndværkere over politifolk til ingeniører, biologer og historikere – får bedre mulighed for at skifte spor til lærergerningen senere i livet, og at dygtige lærervikarer tager en læreruddannelse, samtidig med at de arbejder på skolen. Reformkommissionen har tilsvarende anbefalet at styrke merituddannelserne på det pædagogiske område.

Regeringen vil derfor i stil med den nye læreruddannelse forbedre kvaliteten af meritlæreruddannelsen med mere undervisning, vejledning og feedback. Regeringen vil desuden give professionshøjskolerne mulighed for at tilbyde mentorordninger mv. med henblik på at tiltrække og fastholde meritlærerstuderende. Samtidig vil regeringen gøre det billigere for den enkelte at tage en meritlæreruddannelse og give bedre mulighed for skolebaseret læreruddannelse, herunder Teach First-lignende ordninger.

Målet er, at flere vil søge meritlæreruddannelsen, når man kan få tilskud til reduktion af deltagergebyret. Det skal styrke rekrutteringen til folkeskolen. Og det skal understøtte, at der kommer flere fagligheder ind i klasselokalerne, så undervisere kan bringe deres erhvervs erfaring i spil sammen med fagligheden fra meritlæreruddannelsen. Initiativet vil blive udfoldet i sammenhæng med regeringens kommende reformspor om de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser.

Bedre videreuddannelsesmuligheder for lærere

Regeringen ønsker, at professionshøjskoler og universiteter udvikler bedre videreuddannelsesmuligheder for lærere. Med reformen af læreruddannelsen fra 2022 blev det aftalt at afdække det nuværende udbud af videreuddannelsesmuligheder og drøfte mulige behov for yderligere udbud og udbudsformer. Målet er at styrke lærernes faglighed og udviklingsmuligheder, gøre lærerprofessionen mere attraktiv og hæve det pædagogiske og faglige niveau på folkeskolerne.

Det er udgangspunktet for et godt lærerliv, så dygtige lærere vil fortsætte deres engagement i folkeskolen. Det er ikke blot til glæde for lærerne, men også for elevernes læring, udvikling og trivsel. Initiativet vil blive udfoldet i sammenhæng med regeringens kommende reformspor om de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser.

Bedre mulighed for at inddrage civilsamfundet og frivillige foreninger i skolen

Regeringen ønsker at give kommunerne bedre muligheder for at inddrage frivillige foreninger, så de fx kommer til at spille en større rolle i skolen. Det vil regeringen drøfte med folkeskolens parter i Sammen om Skolen med afsæt i gode erfaringer fra fx Ældre Sagens frivillige skolevenner.

Flere meritlærere. Der skal være bedre mulighed for at tage en meritlæreruddannelse, og skolens døre skal åbnes for personer med andre fagligheder og kompetencer.

Regeringen ser gerne, at faglærte og personer med en videregående uddannelse skifter spor og bliver lærere senere i livet.

Psykologfaglig overbygningsuddannelse for lærere og pædagoger

Det er vigtigt, at alle elever udvikler sig fagligt og trives. At de får den støtte, de har brug for. Kommunernes pædagogiske-psykologiske rådgivning (PPR) skal derfor arbejde mere forebyggende og give mere sparring og vejledning til lærere og pædagoger på skolerne, end de gør i dag. Regeringen ønsker, at flere lærere og pædagoger med psykologfaglige kompetencer kan arbejde i PPR og deltage i det forebyggende arbejde. På den måde er ressourcerne tættere på eleverne i klasselokalet i stedet for i forvaltningerne. Regeringen vil derfor på baggrund af drøftelserne om en styrkelse af PPR igangsætte et arbejde med at etablere en psykologfaglig overbygningsuddannelse for lærere og pædagoger.

Styrkede kompetencer i specialpædagogik og klasseledelse

Der er behov for, at flere elever kan være med i det brede klassefællesskab. Men der er også behov for, at undervisningen i mindre grad afbrydes af støj og uro. Det kræver, at underviserne har de nødvendige kompetencer og redskaber til både at skabe

Den nye læreruddannelse

Et bredt flertal i Folketinget blev i september 2022 enige om en ny læreruddannelse, og i august 2023 startede de første studerende. Den nye uddannelse bygger på:

1. Højere kvalitet, stærk faglighed og øget studieintensitet med blandt andet flere timer om ugen til undervisning, vejledning og feedback.
2. Mere praktik og bedre sammenhæng til hverdagen som lærer i folkeskolen ved blandt andet en tredjedel mere praktik, så de studerende har praktik på alle fire år.
3. Mere frihed og nærhed og mindre detailstyring ved at sætte få, klare mål og frihed til lokale toninger.

Målet er dels at tiltrække flere studerende til en mere ambitiøs uddannelse, dels at forberede de studerende bedre til hverdagen i skolen. Reformen skal samtidig mindske frafaldet på uddannelsen, ligesom en bedre læreruddannelse skal bidrage til at mindske frafaldet fra lærerfaget kort tid efter endt uddannelse.

Den kommende reform af de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser

Regeringen har sammen med et bredt flertal i Folketinget en ambition om at reformere og styrke de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser bredere set, så flere fremover vælger at uddanne sig til eksempelvis lærere, pædagoger og sygeplejersker. Reformarbejdet indebærer blandt andet, at der skal laves en ny og styrket pædagoguddannelse. Herudover skal der ses på opbygningen af – og indholdet i – uddannelserne, herunder potentiale for at tænke i nye uddannelsesmodeller, hvor man som studerende kan uddanne eller videreuddanne sig, mens man er i job, samt udbredelse af professionsrettede merituddannelser.

et inkluderende klassefællesskab og et fællesskab med tydelige rammer og klasseledelse. Regeringen vil derfor arbejde for at indgå en aftale med kommunerne om, at kompetenceudvikling af lærere og pædagoger de kommende år skal fokusere på at styrke kompetencer i specialpædagogik og klasseledelse under hensyntagen til øvrige lokale behov. Ambitionen er, at langt flere lærere og pædagoger skal have kompetencer til at håndtere børn med blandt andet ADHD og autisme. Det første skridt i den rigtige retning er taget med indførelsen af specialpædagogik som undervisningsfag på den nye læreruddannelse.

Stærkere fællesskab i klassen

Et godt børne- og ungeliv kræver gode rammer i skolen, hvor der er plads til forskellighed og mulighed for ekstra støtte til de elever, der har behov for det.

Plads til forskellighed

Alle i klassen skal med

Voksne tættere på

Folkeskolen kæmper med uro i klasserne og med at skabe stærke fællesskaber, der kan rumme alle elever. Det rammer både den enkelte elev og klassefællesskabet hårdt, når det ikke lykkes at få elever til at forblive en del af fællesskabet.

Mange kommuner og skoler er allerede i gang med at vende udviklingen og skabe et stærkere almenmiljø i folkeskolen, der kan rumme flere elevers behov, så færre elever får behov for et specialundervisnings-tilbud. Mange steder arbejdes der fx med mellemformer, som er en kombination mellem almen- og specialområdet. Regeringen ønsker at understøtte kommuner og skoler i dette arbejde.

Det er en kompleks udfordring, hvor der ikke er nogen hurtige løsninger. Det samlede kvalitetsprogram indeholder en række tiltag, som har til hensigt at styrke klassefællesskabet. Blandt andet foreslås der mulighed for lokalt at afkorte skoleugen og i stedet prioritere to voksne i undervisningen, fornyelse af læreplaner og styrkelse af lærerens råderum til at tilpasse undervisningen til elevernes behov og intensiv undervisning for de mest udfordrede elever. Men også fokus på kompetenceudvikling i specialpædagogik og en psykologfaglig overbygning for lærere og pædagoger. Det kræver et langt sejt træk at få vendt udviklingen. Det kræver konkrete indsatser, men også en erkendelse af, at nogle mere grundlæggende løsninger skal undersøges og drøftes nærmere.

En tryk skolestart er fundamentet for stærke klassefællesskaber

En god start på skolelivet er afgørende for elevernes trivsel og deres videre vej i livet. Læreplanen for børnehaveklassen skal derfor understøtte, at børnehaveklassen bliver et overgangsår mellem dagtilbud og skole. Et år, som har fokus på at etablere et klassefællesskab, hvor eleverne fx lærer at vente til, det er deres tur, række hånden op eller lege sammen i frikvarteret. Rådet for Børns Læring, som rådgiver børne- og undervisningsministeren, har igangsat en undersøgelse af, hvordan overgange kan organiseres i løbet af indskolingen, så børnene oplever et sammenhængende og trygt indskolingsforløb. På baggrund af blandt andet rådets anbefalinger ønsker regeringen at tage stilling til, hvilke initiativer der kan igangsættes.

Med regeringens forslag om at afskaffe kravet om fuld kompetencedækning får skolerne bedre mulighed for at tilrettelægge skoledagen, så eleverne i de små klasser oplever færre skift af voksne i løbet af en skoledag og en mere tryk og rolig skolestart. Det bidrager beslutningen om at sænke klasseloftet fra 28 til 26 elever i børnehaveklassen og 1.-2. klasse og den bedre mulighed for et år mere i børnehaven også til.

Mange kommuner og skoler er allerede i gang med at vende udviklingen og skabe et stærkere almenmiljø i folkeskolen, der kan rumme flere elevers behov.

Intensive undervisningsforløb i små hold for de mest udfordrede elever

For mange elever forlader folkeskolen uden tilstrækkelige kompetencer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Regeringen vil derfor give skolerne bedre mulighed for at undervise de mest udfordrede elever i små hold. Med *finanslovsforslaget for 2024* er der med en gradvis indfasning fra 2024 afsat 500 mio. kr. fra 2028 og frem til intensive undervisningsforløb i små hold. Det skal understøtte, at flere elever med udfordringer får den undervisning og støtte, de har behov for i kernefagene dansk og matematik. Det vil gøre det muligt for skoler at tilbyde undervisningsforløb i små hold for de cirka 10 procent mest udfordrede elever i folkeskolens almenklasser i 1.-9. klasse. Det svarer til cirka to elever i hver klasse. For regeringen er det vigtigt, at kommuner og skoler har frihed til at tilrettelægge og gennemføre de intensive undervisningsforløb alt efter lokale behov. Initiativet ligger i forlængelse af Reformkommissionens anbefaling om at udbrede intensive undervisningsforløb i små hold i folkeskolen.

Fokus på forebyggende indsatser i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR)

Rundt om skolens fællesskab skal der være et solidt støttesystem, som har tid til at rådgive om og forebygge de udfordringer og behov, der opstår på skolen. Men en undersøgelse fra 2023 viser, at kommunernes PPR-enheder i stigende grad bruger tiden på at arbejde med udredning af enkelte børns problemer frem for at lave forebyggende fællesskabsrettede initiativer, som fx konkret sparring og vejledning til læreren. Det er også anbefalet af Reformkommissionen, at PPR skal arbejde mere med forebyggende indsatser.

Regeringen ønsker at vende udviklingen, så PPR får bedre muligheder for at arbejde med tidlige og forebyggende indsatser. Der skal bruges mindre tid bag skrivebordene og mere tid tæt på børnene.

Hensigten er, at der kommer større fokus på fællesskabsrettede indsatser, så flere børn kan blive i klassefællesskabet, få venner og kan indgå socialt og fagligt i klassen. Konkrete initiativer vil blive drøftet fremadrettet.

Derudover har regeringen med *Aftale om 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* fra september 2022 afsat 100 mio. kr. i 2023, 257,5 mio. kr. i 2024 og 250 mio. kr. årligt i 2025 og frem til opbygning af et lettilgængeligt tilbud i kommunerne til børn og unge med psykisk mistrivsel og psykiske symptomer uden for behandlingspsykiatrien.

Udviklingen er allerede på vej mange steder

Mange skoler og kommuner arbejder med nye tilgange og løsninger (fx mellemformer, tovoksenordninger og holddeling), der støtter de elever, der har behov for det. Børne- og Undervisningsministeriet har etableret Vidensenhed for børn og unge med særlige behov (VIBUS), som skal følge og kvalificere denne udvikling. VIBUS vil løbende udbrede viden og redskaber, der understøtter, at kommuner og skolars indsatser samt tilbud modsvarer behovene. Viden og redskaber vil også omfatte dagtilbudsområdet. Derudover skal VIBUS via dybdgående vidensarbejde etablere et beslutningsgrundlag for at styrke indsatsen for elever med særlige behov, som skal drøftes politisk i 2025.

Fakta om PPR

Folkeskoleloven forpligter kommuner til, at der skal ydes pædagogisk-psykologisk rådgivning i forbindelse med:

- afgørelser om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til elever i folkeskolen
- afgørelser om tilbud om specialpædagogisk bistand til børn, der ikke har påbegyndt skolegang

Hvis det vurderes, at et barn har behov for specialundervisning eller specialpædagogisk bistand, skal der udarbejdes en pædagogisk-psykologisk vurdering.

Mange kommuner har en 0 – 18 års strategi for børne- og ungeområdet, herunder for PPR, der betyder, at PPR rådgiver både dagtilbud og skoler i kommunen om forebyggende og fællesskabsorienterede indsatser, støtte til enkelte børn eller grupper af børn og opgaver på tværs af social-, sundheds- og børne- og undervisningsområdet som fx henvisning til børne- og ungdomspsykiatrien og tilbud om lettere behandlingsindsatser.

Eksempler på gode løsninger i praksis.

Nest-klasser på Katrinebjergskolen

I hver af de to Nest-klasser på Katrinebjergskolen i Aarhus er der i børnehaveklassen fire børn med autismespektrumforstyrrelser og 12 øvrige børn. Børnene bliver i klassen frem til 9. klasse.

Der er løbende distriktsoptag i hhv. 3. og 8. klasse, hvorefter elevantallet på 24 (heraf 6 elever med autismespektrumforstyrrelser) i hver klasse fastholdes. Børnene med autismespektrumforstyrrelser bliver nøje valgt ud fra, at de forventes at kunne følge med i de normale faglige læreplaner med støtte og at kunne blive i Nest-klassen frem til 9. klasse.

Ud over reduceret klassestørrelse er Nest blandt andet baseret på co-teaching-principper, øget inddragelse af forældre samt kontinuerlig sparring og coaching af undervisere og ledelse på Katrinebjergskolen.

Selve indholdet i Nest-undervisningen er baseret på principperne i et amerikansk moderprogram. Programmet er baseret på de behov, som børn med autismespektrumforstyrrelser har for:

- Struktur, sammenhæng, forudsigelighed
- Nedbrydning af information
- Betænkningstid
- Selvreguleringsinstrukser
- Støttet interaktion med jævnaldrende

Principper som alle børn formodes at have gavn af.

Co-teaching på Smidstrup-Skærup Skole

Det er co-teaching, når to undervisere skaber inkluderende undervisning, der tilgodeser alle elevers muligheder for faglig og social deltagelse. Co-teaching kan bruges i alle fag og på alle årgange. Smidstrup-Skærup Skole i Vejle Kommune arbejder systematisk med co-teaching. Skolen har skemalagt fælles forberedelse og evaluering af undervisning for lærerne. Skolen arbejder aktivt med at omsætte de seks co-teaching metoder til praksis – eksempelvis stationsundervisning, én underviser og én observerer, teamundervisning, parallelundervisning etc.

Yderligere planlagte indsatser

Bedre mulighed for udsat skolestart

Alle børn skal have den bedst mulige start på skolelivet, og regeringen har derfor med *finansloven for 2023* prioriteret midler til at understøtte, at den lokale beslutning om skoleudsættelse sker på et mere ensartet grundlag. Med aftalen er det besluttet, at lederen af dagtilbuddet i dialog med pædagogerne, forældrene og lederen af den modtagende skole skal udarbejde en vurdering af behovet for et ekstra år i børnehaven. De nye regler vil træde i kraft for de børn, der skal starte i skole i skoleåret 2024/2025.

Sænkelse af klasseloftet for børnehaveklassen og 1.-2. klasse

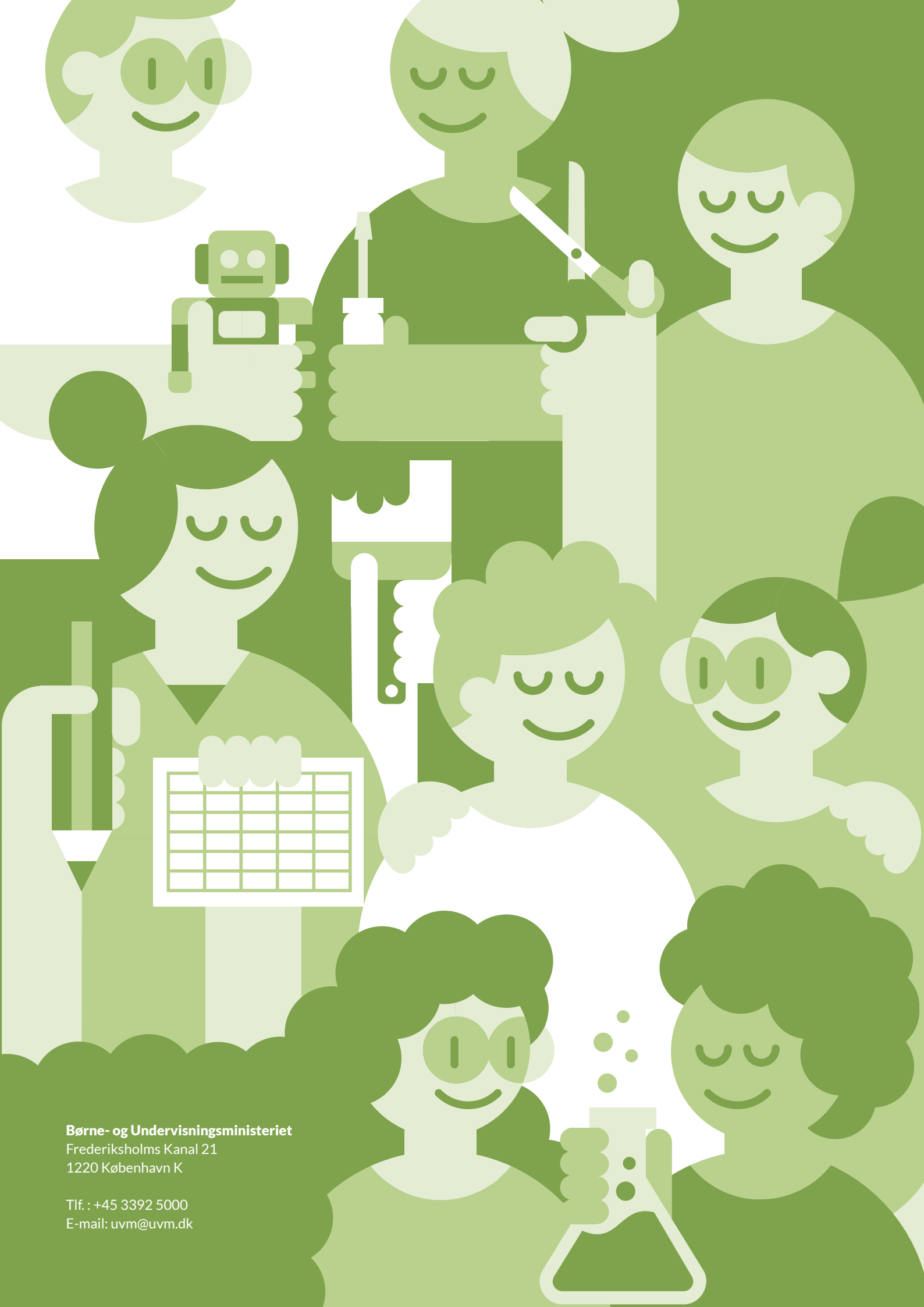
Det er afgørende, at alle børn får en god skolestart, der understøtter børnenes faglige, trivselsmæssige og sociale udvikling. Regeringen har derfor fremsat et lovforslag, der sænker klasseloftet for elever i børnehaveklassen og 1.-2. klasse til 26 elever for nye årgange fra skoleåret 2024/25.

Uddannelse af flere elever som undervisningsmiljørepræsentanter

Et godt undervisningsmiljø er afgørende for et stærkt klassefællesskab. Derfor har regeringen besluttet at afsætte midler til, at flere skoler udpeger og uddanner elever som undervisningsmiljørepræsentanter. Det skal styrke inddragelsen af eleverne i skolens indsatser i forhold til fx mobning og trivsel.

Etablere en Trivselskommission

Regeringen har nedsat Trivselskommissionen, der skal komme med anbefalinger, der understøtter børn og unges trivsel, myndiggørelse og livsmod. Kommissionens arbejde skal blandt andet forholde sig til børns skolegang. Trivselskommissionen afslutter sit arbejde ved udgangen af 2024. Herefter vil regeringen tage stilling til kommissionens anbefalinger.

Børne- og Undervisningsministeriet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Tlf. : +45 3392 5000

E-mail: uvm@uvm.dk